

gent: zoveel stad

Westerbegraafplaats

**Themawandeling:
Eerste Wereldoorlog**

(voor kinderen)

Beste jongens en meisjes,

Het is vast de niet de eerste keer dat je op een begraafplaats komt. Maar het is waarschijnlijk wel voor het eerst dat je naar hier komt voor een wandeling.

In Gent zijn er 18 begraafplaatsen met meer dan 90.000 graven.

Enkele van die graven zijn bekend omdat er een beroemde Gentenaar in rust, zoals een burgemeester, schrijver of kunstenaar. Andere graven lijken op het eerste gezicht dan weer erg gewoon, terwijl er een heel verhaal achter de grafzerk schuilt. Met deze wandeling wekken we de verhalen achter al die grafstenen weer tot leven.

Het thema van deze wandeling op de Westerbegraafplaats is de Eerste Wereldoorlog, die meer dan 100 jaar geleden begon. Duizenden vaders en zonen verlieten toen hun families om te gaan vechten aan het front.

Vier jaar lang kregen ze te maken met geweld, honger en angst.

Mannen, vrouwen en kinderen moesten op de vlucht slaan omdat hun huizen, scholen en dorpen waren vernield.

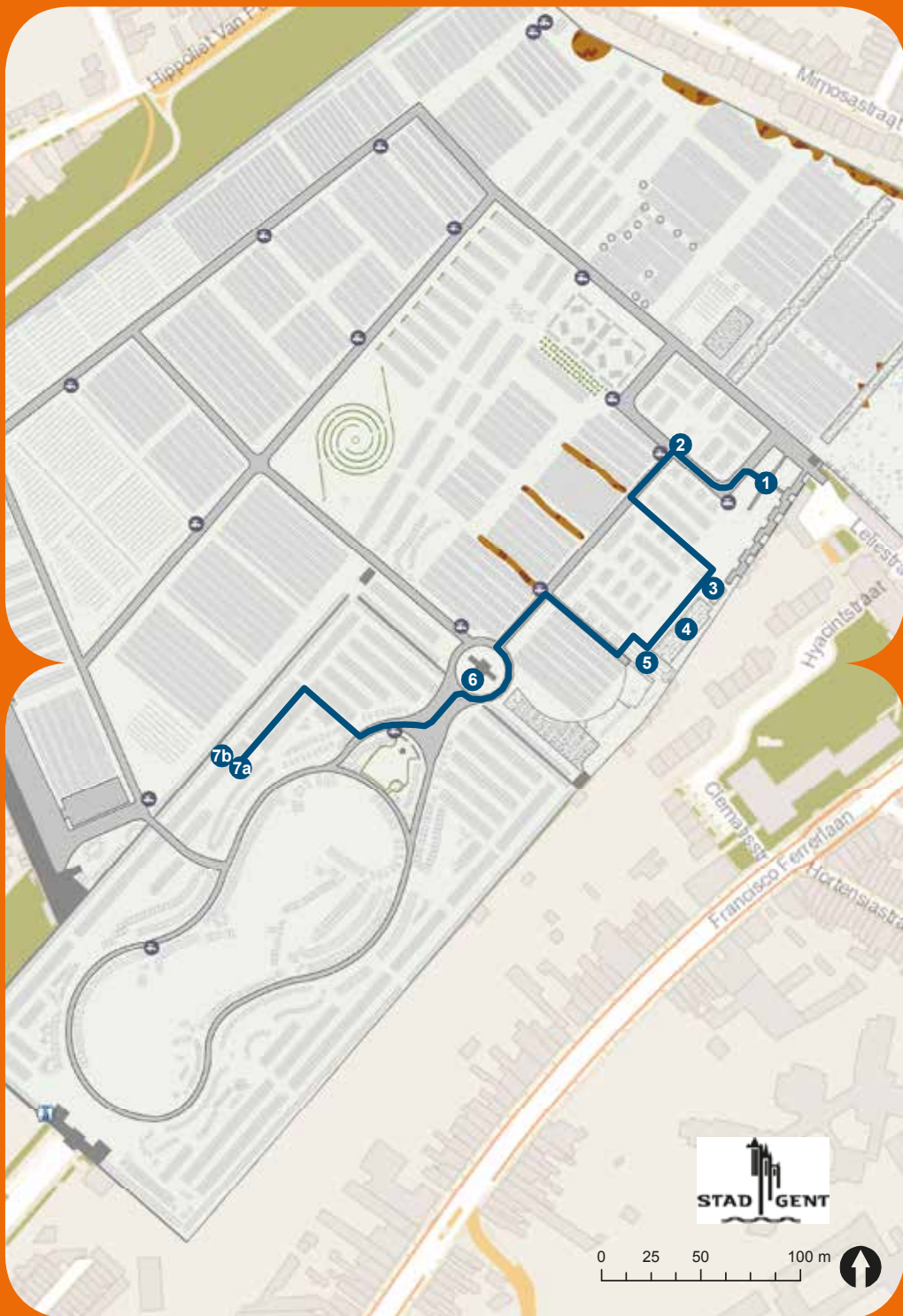
Tijdens deze wandeling leer je het verhaal kennen van enkele Gentse soldaten, van buitenlandse soldaten die hier ver van huis stierven, maar ook van een Gentse spionne en een aantal gewone burgers.

We wensen je veel plezier en hopen dat je ook de andere Gentse begraafplaatsen eens gaat bezoeken voor een wandeling.

Met dank aan An Hernalsteen voor het samenstellen van deze wandeling, en iedereen die eraan meewerkte.

Sofie Bracke
Schepen Burgerlijke Stand en Protocol
Stad Gent

Ten Oorlog

Ongeveer 100 jaar geleden maakten de leiders van verschillende Europese landen ruzie. Ze verdeelden Europa in 2 kampen. In het ene kamp waren Duitsland, Oostenrijk-Hongarije en Turkije dikke vrienden. In het andere kamp beloofden de Russen, Fransen, Britten en Japanners elkaar te helpen. Later kwamen Italië en de Verenigde Staten nog bij deze groep. De landen uit deze tweede groep werden de bondgenoten of de geallieerden genoemd. De meeste van deze landen hadden kolonies in Afrika en Azië. Ook deze kolonies werden in de oorlog meegesleurd.

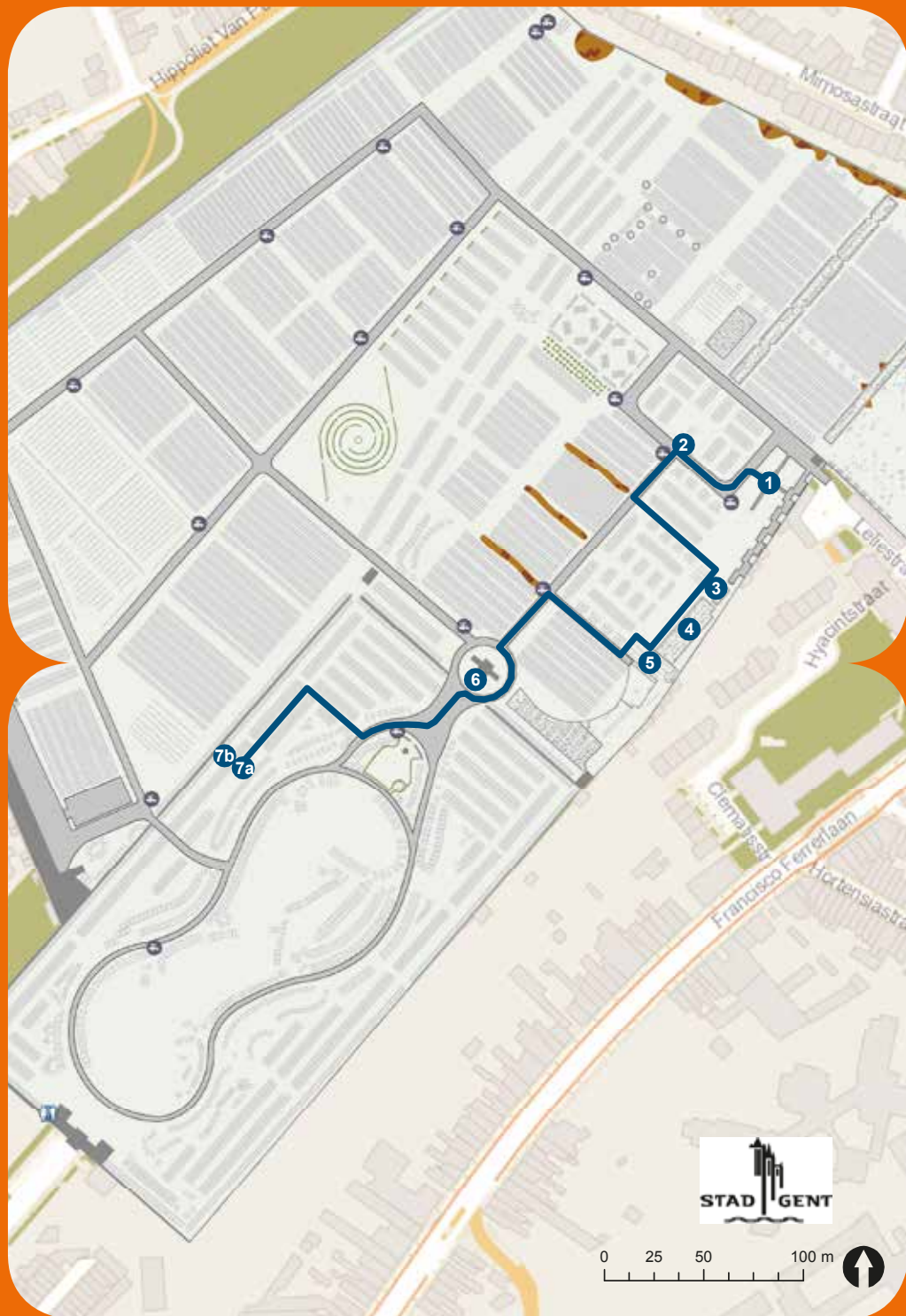
Iedereen verklaarde de oorlog aan iedereen. Zo verklaarde Duitsland de oorlog aan Frankrijk. België besliste om neutraal te blijven en voor niemand partij te kiezen, maar wilde stiekem toch Frankrijk helpen.

De Duitsers bekeken de kaart van Europa en ontdekten dat de vlugste en kortste manier om van Duitsland in Parijs te raken dwars door België liep. Ze berekenden dat als ze flink doorstapten, ze na ongeveer 40 dagen in de Franse hoofdstad konden aankomen.

Op 4 augustus 1914 staken Duitse troepen de Belgische grens over. De Fransen en de Britten vonden dit onrechtvaardig en kwamen ons helpen. De Eerste Wereldoorlog was begonnen en zou 4 lange jaren duren.

Pas op 11 november 1918 was het opnieuw vrede. Op 11 november herdenken we nog steeds de wapenstilstand. Dat is ook de reden waarom je geen school hebt die dag.

Stop 1

Westerbegraafplaats Burgerslachtoffers

Na de oorlog werden in alle Gentse wijken en parochies herdenkingsmonumenten opgericht voor de slachtoffers. Op zo'n monument staan de namen van de gesneuvelde soldaten, de burgerslachtoffers, de terechtgestelden en de opgeëisten. Dat waren mannen die gedwongen werden om voor de Duitsers te werken. Voor je naar de Westerbegraafplaats op bezoek komt, kun je in jouw buurt op zoek gaan naar zo'n monument en de namen die erop staan opschrijven. Als die mensen op dit ereplein begraven werden, vind je hun namen terug op de gedenkzuil die de Stad Gent hier liet oprichten.

Marie Prudence de Smet was een spionne tijdens de eerste Wereldoorlog.

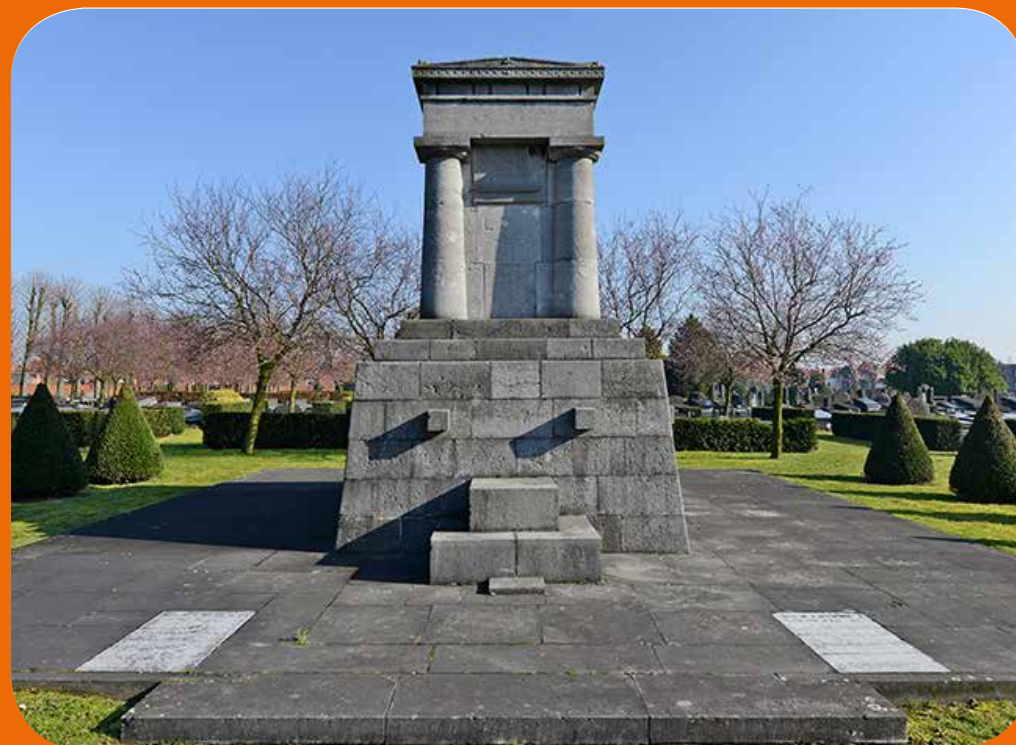
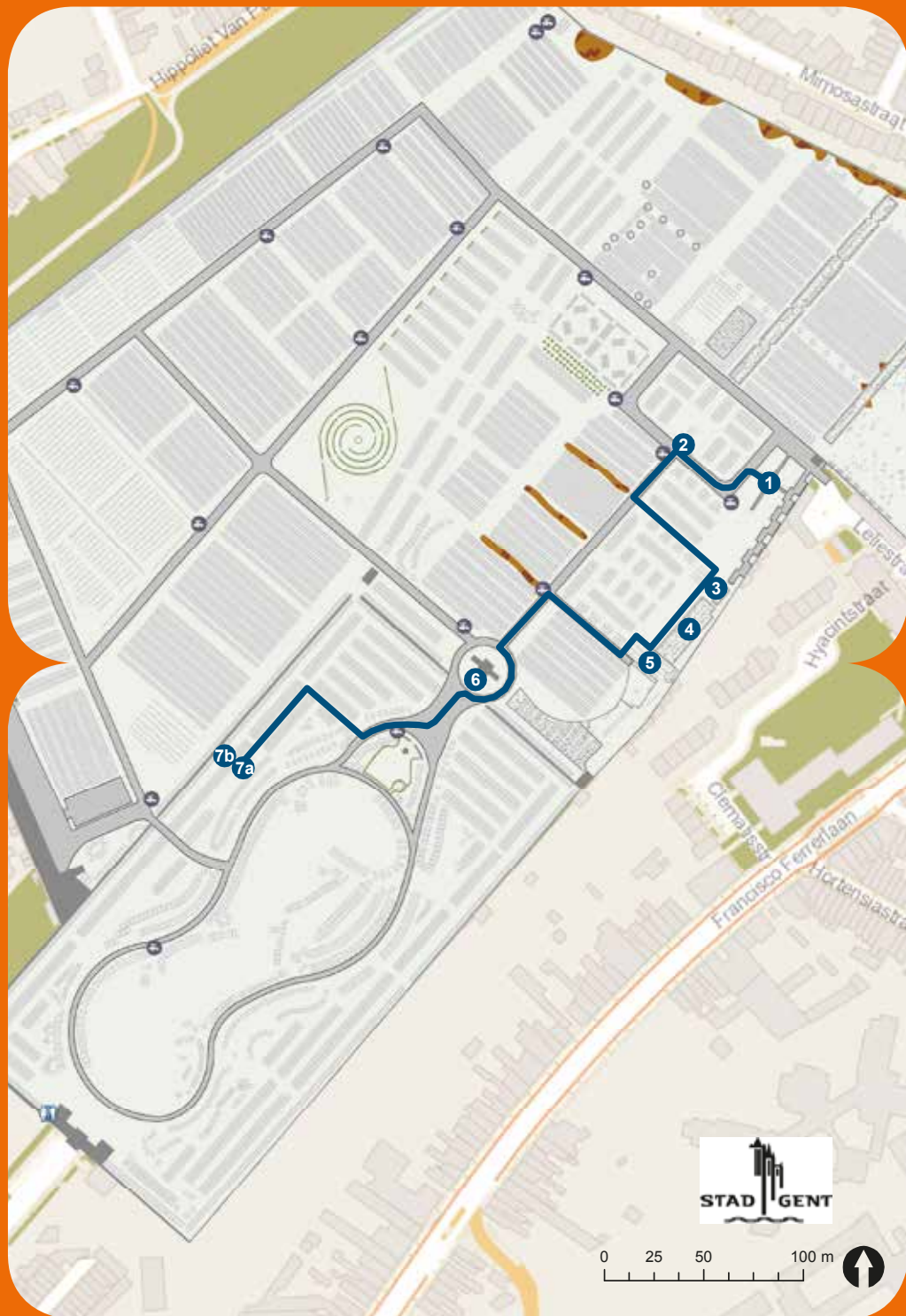
In de Gentse haven lagen Duitse duikboten aangemeerd en in Mariakerke hadden de Duitsers een militair vliegveld aangelegd. In 1917 bestookten de bondgenoten die doelwitten regelmatig met bommen. Soms mikten ze verkeerd, vielen de projectielen op de verkeerde plaats en werden niet alleen volwassenen maar ook kinderen gedood. Emiel de Smet, 7 jaar oud, woonde in de buurt van het Meerhem. Op 12 september 1917 werd de haven gebombardeerd. Emiel raakte ernstig gewond en stierf een dag later.

Op 10 november 1917 verwoestten bommen de Rabotwijk. Het huis van de 9-jarige Germaine Paulus stortte in. Ze werd onder het puin bedolven. Beide kinderen werden op dit plein begraven, hun namen staan op het monumentje.

Op de gedenkzuil wordt ook Marie de Smet vermeld. Zij baatte een café uit in de Dampoortstraat en was een heuse spionne. Iemand verklikte haar bij de Duitsers, ze werd gearresteerd en op 15 september 1917 doodgeschoten.

Kort na de oorlog liet de Stad op deze plaats ook een mooi beeld plaatsen om alle Gentse slachtoffers te herdenken. Helemaal bovenaan staat het beeld van een vrouw met een soldatenhelm op de arm. Op de plaat vooraan treurt een man om zijn gestorven wapenbroeders.

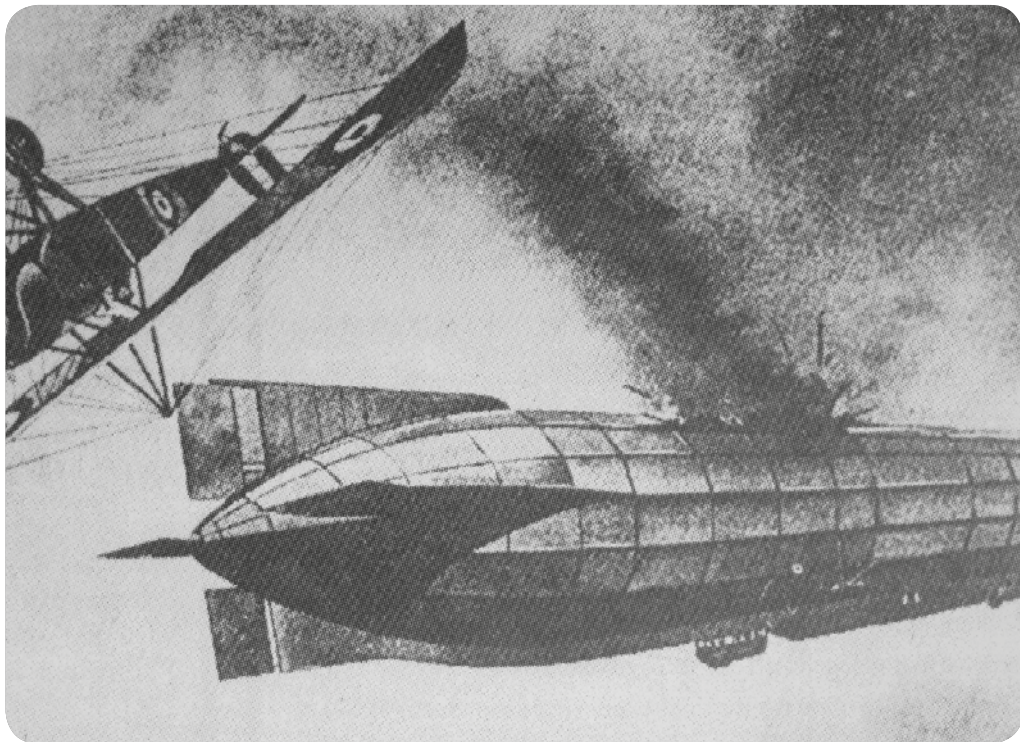
Stop 2

Westerbegraafplaats Zeppelin LZ37

Je mag driemaal raden hoe de uitvinder van de zeppelin heette. Juist, ja: Ferdinand von Zeppelin. Hij was zo trots op zijn ontwerp dat hij het zijn eigen naam gaf.

Een zeppelin is een enorm groot luchtschip dat op een vliegende sigaar lijkt. Onder de ballon was een gondel bevestigd voor de mensen die de zeppelin bestuurden.

Op het monument is zo'n luchtschip in het klein afgebeeld, maar in werkelijkheid was het gevaarte 158 meter lang en had het een diameter van 15 meter. Probeer maar eens een zeppelin op de speelplaats te tekenen. Waarschijnlijk past die er zelfs niet op.

Een zeppelin was een ware bezienswaardigheid en de kinderen zongen al vlug: 'We stegen met een zucht, tot boven in de lucht, we zaten zo gezellig in ons schuitje. We konden alles zien, we hadden pret voor tien, leve de zeppelin'.

In de nacht van 7 juni 1915 vocht de Engelse piloot Reginald Warneford een luchtduel uit met de Duitse zeppelin LZ37. Rond halfdrie 's morgens werd Gent wakker geschud door een luide knal. Warneford had het gevecht gewonnen. De Duitse zeppelin, met aan boord 9 bemanningsleden, stortte boven St-Amandsberg brandend naar beneden. Slechts 1 Duitse soldaat overleefde de val. Brokstukken van de zeppelin vielen op het begijnhof. De negenjarige Odile Maes, die bij haar tante begijntje op bezoek was en boven in een kamertje lag te slapen, stierf toen een wrakstuk het dak doorboorde. Ze werd op 9 juni op het kerkhof van St-Amandsberg begraven.

De bemanning van de zeppelin werd hier rond het monument bijgezet. In 1956 werden alle Duitse soldaten (in totaal ongeveer 1300 mannen) overgebracht naar de begraafplaats van Vladslo in West-Vlaanderen. Alleen Otto van der Haegen en Kurt Ackermann, de bestuurders van de LZ37, bleven hier. Kun je hun grafplaat vinden?

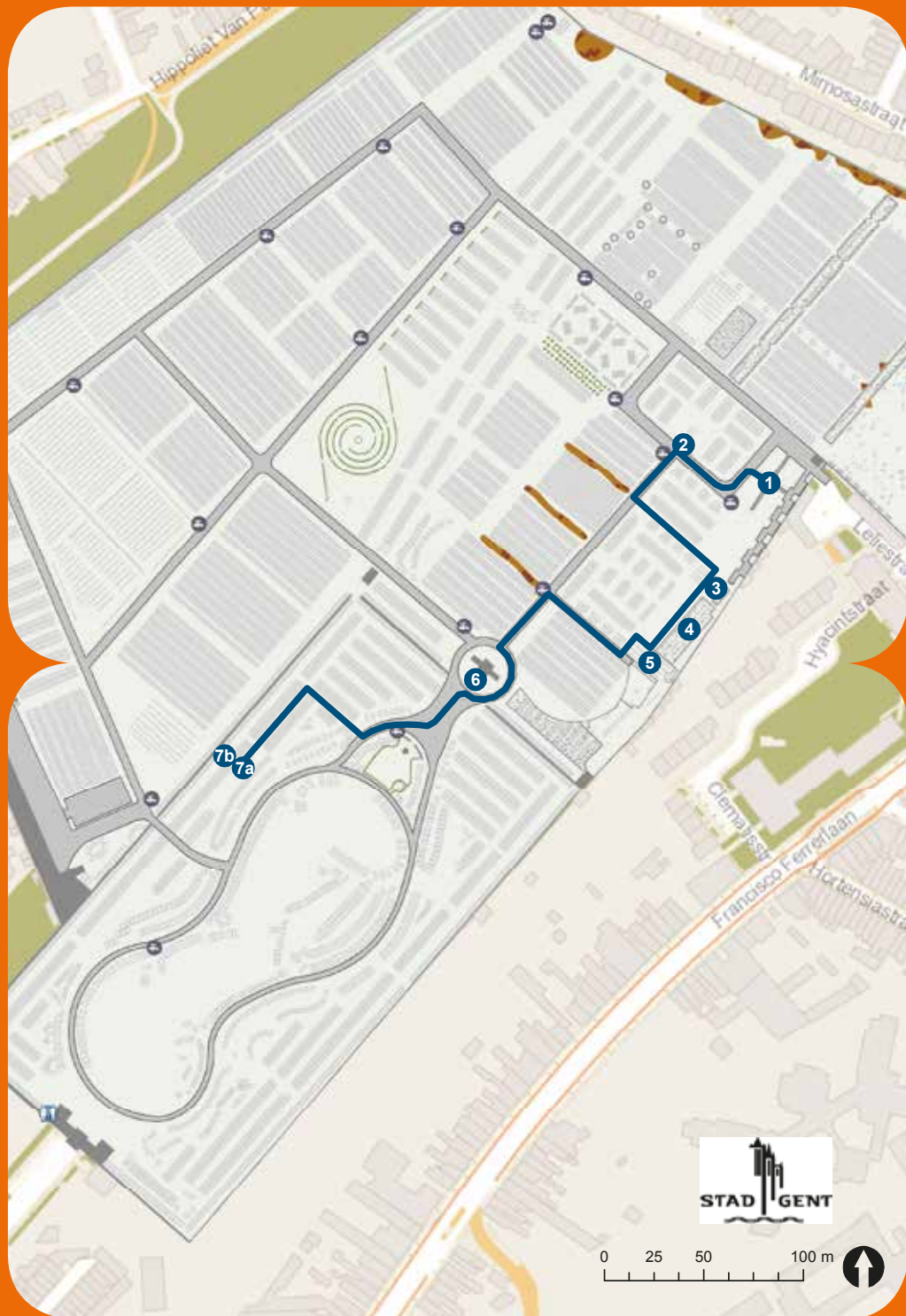
bemanning LZ37

Reginald Warneford

Odile Maes

Fusilier marin

Stop 3

Westerbegraafplaats

Fransen, Italianen, Russen en Wit-Russen

Op deze erepleinen rusten zowel gesneuvelde soldaten als krijgsgevangenen. Een krijgsgevangene is een soldaat die tijdens de oorlog gevangen is genomen door de vijand.

Kort na het begin van de oorlog kwamen de Fransen ons helpen.

monument voor de Fransen te Melle

Alfred Babin (op zijn graf kreeg zijn naam een letter te veel) was een Franse matroos bij het regiment marinefuseliers. De mannen die in dit regiment dienden, noemde men ook een beetje spottend: 'de jonge dames met de rode pompon'. Alfred stierf op 9 oktober 1914 tijdens de tweede veldslag bij Melle - Kwatrecht.

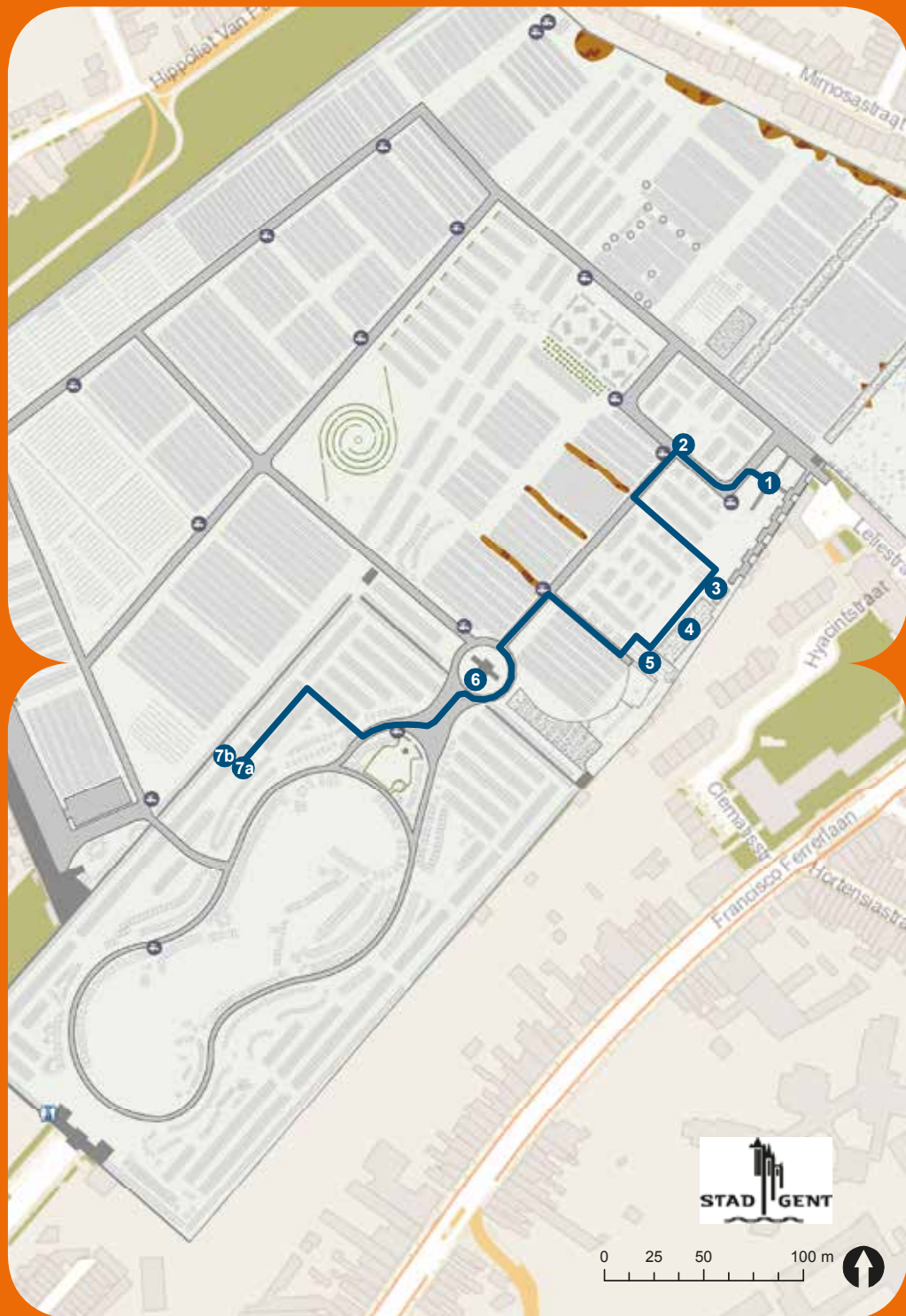
Op het zuidelijke front streed Italië tegen Oostenrijk-Hongarije en in Oost-Europa vochten Duitsers en Russen tegen elkaar. Soms kon men vijandelijke soldaten gevangen nemen. Die krijgsgevangenen kwamen per trein naar Gent om hier te werken. Het werk was zwaar, ze kregen weinig eten, velen werden ziek en sommigen stierven in een Gents hospitaal.

De Italianen kun je herkennen aan de Italiaanse vlag op de graven. De Russen waren orthodoxe christenen. Zij rusten onder een orthodox kruis. Zie je waarin het verschilt van het kruis dat wij kennen? Het heeft bovenaan een extra kort balkje en onderaan nog een schuin balk.

Krijgsgevangenen

Stop 4

Westerbegraafplaats Belgen

De eerste keer dat er rond Gent gevochten werd, was op 7 september 1914. Gedurende de eerste maanden van de oorlog was alles nog niet goed georganiseerd, het was soms een rommeltje. Veel mannen hadden zich vrijwillig aangeboden om tegen de Duitsers te gaan vechten. Namen werden niet goed opgeschreven en mensen vergaten of verloren hun soldatenkaart.

Daardoor was het soms erg moeilijk om de namen van gesneuvelde soldaten te weten te komen.

affiche geldinzameling

Op de tweede rij rust zo'n onbekende soldaat van de grenadiers. Hij stierf tijdens de eerste schermutselingen rond Gent in Melle – Kwatrecht op 9 september 1914.

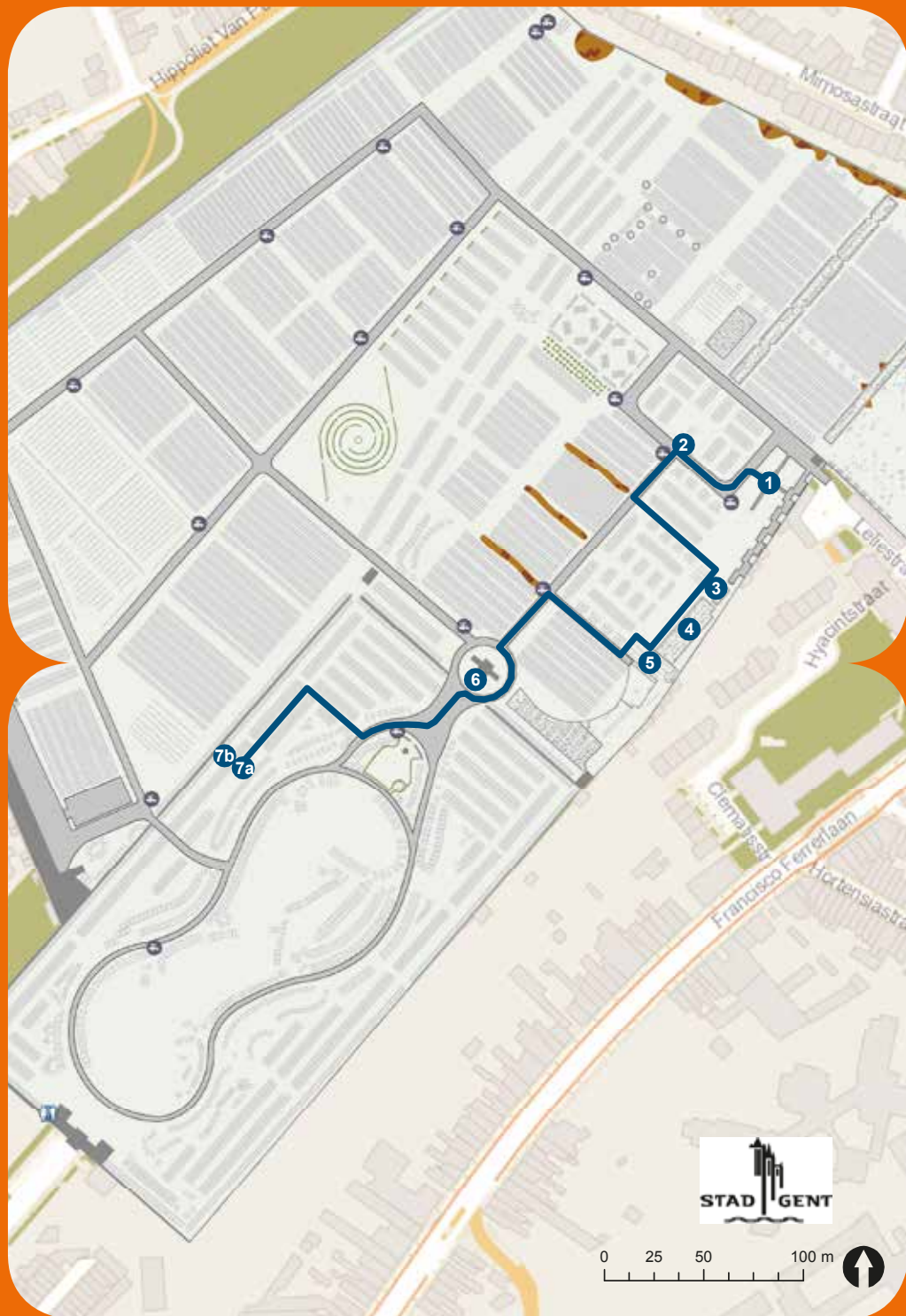
België had in die tijd ook een kolonie: Congo.

De Belgische ministers hadden beslist dat ze geen Congolezen zouden laten meevechten aan het IJzerfront. Toen de oorlog uitbrak, woonden er een aantal Congolezen in ons land.

Ze wilden als vrijwilliger meestrijden met de Belgen. Op de eerste rij ligt Jacques Ilanga begraven. Hij werd ziek nadat hij krijgsgevangen was genomen.

Jacques Ilanga krijgt nooit bezoek uit het verre Congo. Breng je voor hem eens een bloemetje mee?

Stop 5

Westerbegraafplaats Commonwealth

Met de Commonwealth of het Gemeenebest bedoelen we Groot-Brittannië en zijn kolonies (waaronder Australië, Zuid-Afrika, India, Jamaica, ...).

In het Britse leger streden er dus verschillende nationaliteiten. Op het graf probeerde men de nationaliteit van de gesneuvelde soldaat te tonen. Zo werden de graven van Canadese soldaten bijvoorbeeld versierd met een esdoornblad.

Tel maar eens hoeveel Canadezen uit de Eerste Wereldoorlog hier begraven liggen.

Elk jaar brengt een echte Schot hulde aan de overledenen.
Weet jij welk instrument hij bespeelt?

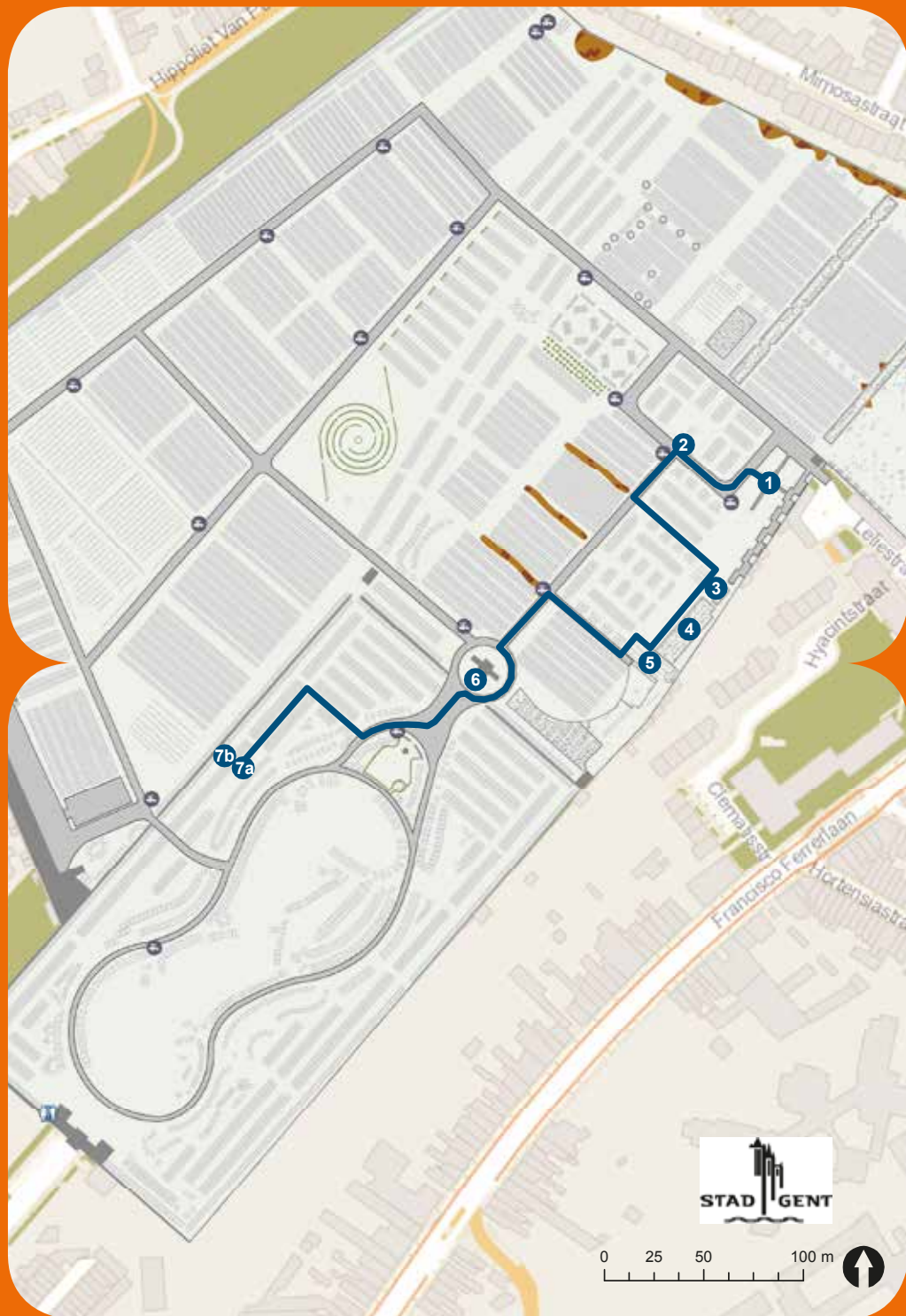
Op het graf van Ierse soldaten werd een harp aangebracht als versiering.
Kun je ook hen vinden?

Cecil Blagrove en J.F. Milne waren 2 Britse piloten. Op 7 februari 1917 waren ze de Brugse haven aan het bombarderen toen een Duitse piloot hen aanviel en uit de lucht schoot.

Na de oorlog schonk België de grond waarin de Britse soldaten begraven waren aan Groot-Brittannië. Zonder een boot, trein of vliegtuig te moeten nemen, sta je hier midden in Gent op Brits grondgebied.

Later werden hier ook gesneuvelde soldaten uit de Tweede Wereldoorlog begraven.

Stop 6

Westerbegraafplaats Monument WO I

Na de oorlog besliste de Stad Gent om alle gesneuvelde geallieerde soldaten te herdenken. Op 26 oktober 1924 werd dit monument ingehuldigd. Zelfs onze toenmalige koning, Albert I, was er bij.

De Belgen zien er moe en bemodderd uit, ze komen dan ook uit de loopgraven van de IJzer.

De Britse marine verdedigt de Noordzee tegen Duitse duikboten.

De Fransen zijn nog strijdlustig en hebben hun bajonetten bevestigd op hun geweren.

De Italianen dragen een mooie hoed met veren.

Er staan ook 4 grote vrouwenfiguren op het monument.

De vrouw met een vis, kruik, rad en drietand staat symbool voor het Gemeenebest.

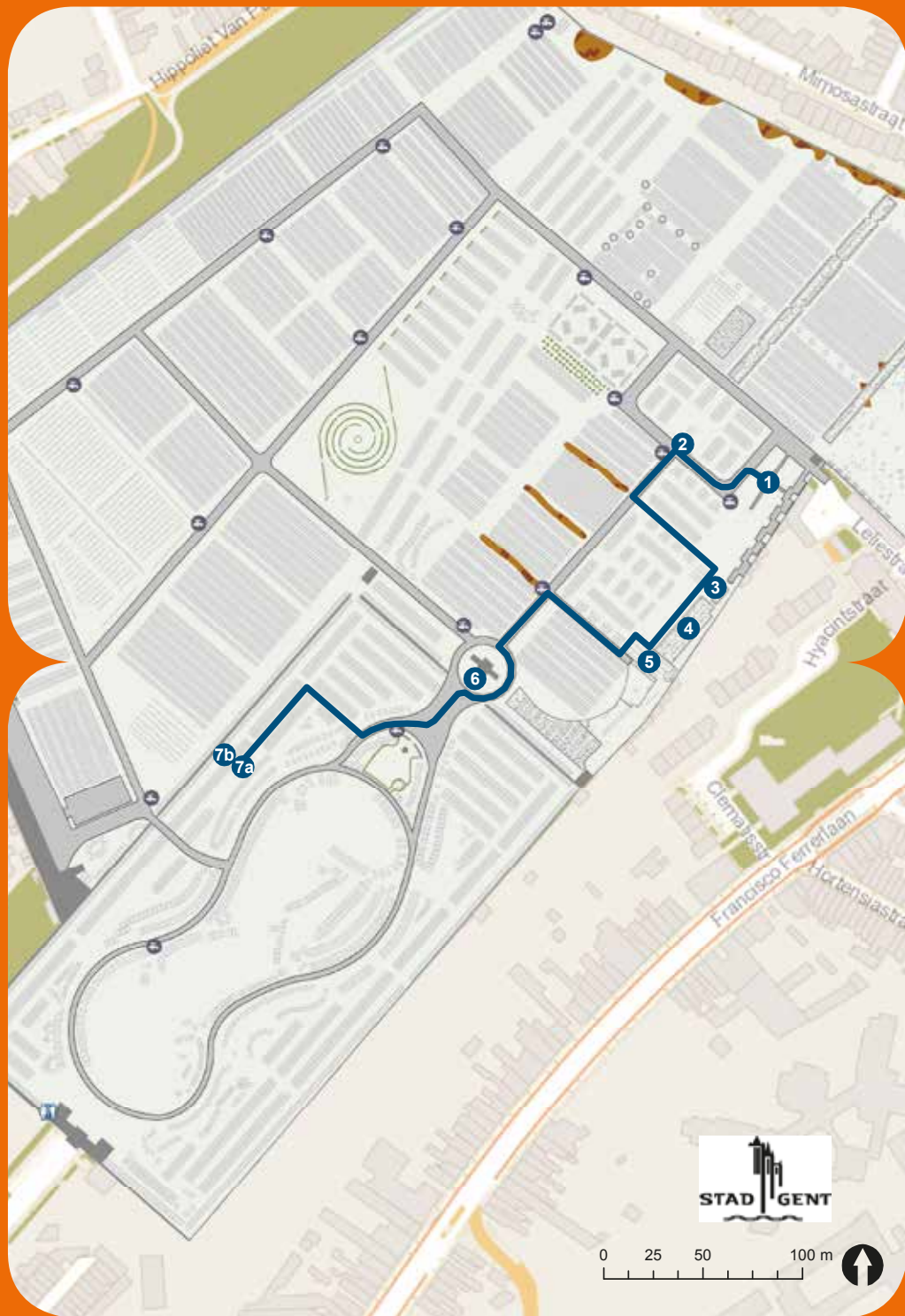
De vrouw met de gebroken boeien symboliseert de vrijheid.

De dame die een hoed met veren en een fakkel draagt, verwijst naar de Italianen.

De dame met de weegschaal is het symbool van de rechtvaardigheid.

Vind je ook de lier? Naar welke nationaliteit verwijst die?

Stop 7

Westerbegraafplaats
Slachtoffers in privékeiders

grafmonument Raoul Snoeck

grafmonument familie De Schepper - Niffle

Raoul Snoeck

Niet alle doden uit de Eerste Wereldoorlog rusten op de erepleinen. Sommige families wilden hun geliefden in de familiekelder begraven.

Op het graf van Raoul Snoeck staat een vrouw met zijn portretmedaillon. Raoul Snoeck was een durfal en een haantje-de-voorste. Hij vocht 4 jaar in de loopgraven van de IJzer en sneuvelde toen hij bij een aanval op 28 september 1918 zomaar pardoes in een Duitse loopgraaf sprong.

Op 18 september 1917 bombardeerden de bondgenoten het vliegveld van Mariakerke. Een bom viel op het huis van Emma Niffle. Haar graf is opgetrokken uit brokstukken van haar huis. Op het graf staat ook een afbeelding van een eik met een gebroken stam. Men dacht dat een eik honderden jaren oud kon worden, maar nu is de eik geknakt en dood.